

ФГБОУ ВО «БАШКИРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»

ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Утверждено:
на заседании кафедры татарской филологии и
культуры протокол № 10 от «14» июня 2022 г.

Согласовано:
Председатель УМК факультета /института

И.о. зав. кафедрой / Зарипова И.Ф.

/ Григорьева Т.В.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА ДИСЦИПЛИНЫ (МОДУЛЯ)

дисциплина **Спецсеминары**

программа магистратуры

Направление подготовки (специальность)

45.04.01 – Филология

Направленность (профиль) подготовки: Филология и межкультурная коммуникация

Квалификация

Магистр

Разработчик (составитель)
доцент, к.ф.н.

/ Зарипова И.Ф.

Для приема: 2021 г.

Уфа - 2022 г.

Составитель: доц., к.ф.н. Зарипова И.Ф.

Рабочая программа дисциплины утверждена на заседании кафедры татарской филологии и культуры: протокол № 10 от «14» июня 2022 г.

И.о. заведующей кафедрой

/ Зарипова И.Ф. /

Список документов и материалов

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с планируемыми результатами освоения образовательной программы	
2. Цель и место дисциплины в структуре образовательной программы	
3. Содержание рабочей программы (объем дисциплины, типы и виды учебных занятий, учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы обучающихся)	
4. Фонд оценочных средств по дисциплине	
4.1. Перечень компетенций с указанием этапов их формирования в процессе освоения образовательной программы. Описание показателей и критериев оценивания компетенций на различных этапах их формирования, описание шкал оценивания	
4.2. Типовые контрольные задания или иные материалы, необходимые для оценки знаний, умений, навыков и опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций в процессе освоения образовательной программы. Методические материалы, определяющие процедуры оценивания знаний, умений, навыков и опыта деятельности, характеризующих этапы формирования компетенций	
4.3. <i>Рейтинг-план дисциплины (при необходимости)</i>	
5. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины	
5.1. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины	
5.2. Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» и программного обеспечения, необходимых для освоения дисциплины	
6. Материально-техническая база, необходимая для осуществления образовательного процесса по дисциплине	

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций

По итогам освоения дисциплины обучающийся должен достичь следующих результатов обучения:

Категория (группа) компетенций ¹ (при наличии ОПК)	Формируемая компетенция (с указанием кода)	Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине
Научно-исследовательский	ПК-2 Способен проводить под научным руководством локальные исследования на основе существующих методик в конкретной узкой области филологического знания с формулировкой аргументированных умозаключений и выводов	ПК-2.1. Знает корректные принципы построения научной работы, методы сбора и анализа полученного материала. ПК-2.2. Умеет решать научные задачи в связи с поставленной целью и в соответствии с выбранной методикой. ПК-2.3. Владеет навыками использования научной аргументации при анализе языкового и (или) литературного материала.	Знает корректные принципы построения научной работы, методы сбора и анализа полученного материала. Умеет решать научные задачи в связи с поставленной целью и в соответствии с выбранной методикой. Владеет навыками использования научной аргументации при анализе языкового и (или) литературного материала.
Научно-исследовательский	ПК-3 Владеет навыками подготовки научных обзоров, аннотаций, составления рефератов и библиографий по тематике проводимых исследований, приемами библиографического описания; знание основных библиографических источников и поисковых систем	ПК-3.1 Знает: - жанры и стили научного высказывания; - основные библиографические источники и поисковые системы. ПК-3.2 Умеет: - работать с научными источниками; - пользоваться библиографическими источниками и поисковыми системами. ПК-3.3 Владеет: - навыками корректного оформления результатов научного труда; - навыками аннотирования, реферирования, библиографического разыскания и описания в соответствии с	Знает: - жанры и стили научного высказывания; - основные библиографические источники и поисковые системы. Умеет: - работать с научными источниками; - пользоваться библиографическими источниками и поисковыми системами. Владеет: - навыками корректного оформления результатов научного труда; - навыками аннотирования, реферирования, библиографического разыскания и описания

¹ Указывается только для УК и ОПК (при наличии).

		действующими стандартами.	в соответствии с действующими стандартами.
Научно-исследовательский	ПК-4 Владеет навыками участия в научных дискуссиях, выступления с сообщениями и докладами, устного, письменного и виртуального (размещение в информационных сетях) представления материалов собственных исследований	ПК-4.1 Знает основы ведения научной дискуссии и формы устного научного высказывания. ПК-4.2. Умеет вести корректную дискуссию в области филологии, задавать вопросы и отвечать на поставленные вопросы по теме научной работы. ПК-4.3. Владеет навыками участия в научных студенческих конференциях, очных, виртуальных, заочных обсуждениях научных проблем в области филологии.	Знает основы ведения научной дискуссии и формы устного научного высказывания. Умеет вести корректную дискуссию в области филологии, задавать вопросы и отвечать на поставленные вопросы по теме научной работы. Владеет навыками участия в научных студенческих конференциях, очных, виртуальных, заочных обсуждениях научных проблем в области филологии.

2. Цель и место дисциплины в структуре образовательной программы

Дисциплина «*Спецсеминары*» относится к дисциплинам по выбору.

Дисциплина изучается на 5 курсе в 10 семестре на заочном отделении.

Цели изучения дисциплины: формирование и повышение грамотности, овладение и совершенствование всех видов речевой деятельности студентов на татарском языке: овладение пунктуационными, лексико-стилистическими и грамматико-стилистическими нормами современного татарского литературного языка; активизация и совершенствование татарской устной и письменной речи; воспитание у студентов любви к татарскому языку, развитие языкового вкуса и чувства слова.

Для освоения дисциплины необходимы компетенции, сформированные в рамках изучения следующих дисциплин: «Введение в языкознание», «Практический курс татарского языка», «Стилистика и культура речи», «Современный татарский язык (теоретический курс)».

3. Содержание рабочей программы (объем дисциплины, типы и виды учебных занятий, учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы обучающихся)

Содержание рабочей программы представлено в Приложении № 1.

4. Фонд оценочных средств по дисциплине

4.1. Перечень компетенций и индикаторов достижения компетенций с указанием соотнесенных с ними запланированных результатов обучения по дисциплине. Описание критериев и шкал оценивания результатов обучения по дисциплине.

Код и формулировка компетенции - ПК-2 Способен проводить под научным руководством локальные исследования на основе существующих методик в конкретной узкой области филологического знания с формулировкой аргументированных умозаключений и выводов

Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине	Критерии оценивания результатов обучения	
		«Не зачтено»	«Зачтено»
ПК-2.1	Знает корректные принципы построения научной работы, методы сбора и анализа полученного материала.	Частично знает корректные принципы построения научной работы, методы сбора и анализа полученного материала.	Сформированно систематически знает корректные принципы построения научной работы, методы сбора и анализа полученного материала.
ПК-2.2.	Умеет решать научные задачи в связи с поставленной целью и в соответствии с выбранной методикой.	Частично умеет решать научные задачи в связи с поставленной целью и в соответствии с выбранной методикой.	Сформированно систематически умеет решать научные задачи в связи с поставленной целью и в соответствии с выбранной методикой.
ПК-2.3.	Владеет навыками использования научной аргументации при анализе языкового и (или) литературного материала.	Частично владеет навыками использования научной аргументации при анализе языкового и (или) литературного материала.	Сформированно систематически владеет навыками использования научной аргументации при анализе языкового и (или) литературного материала.

Код и формулировка компетенции - ПК-3 Владеет навыками подготовки научных обзоров, аннотаций, составления рефератов и библиографий по тематике проводимых исследований, приемами библиографического описания; знание основных библиографических источников и поисковых систем

Код и наименование индикатора	Результаты обучения по дисциплине	Критерии оценивания результатов обучения	
		«Не зачтено»	«Зачтено»

Код достижения компетенции			
ПК-3.1	Знает: жанры и стили научного высказывания; основные библиографические источники и поисковые системы.	Частично знает жанры и стили научного высказывания; основные библиографические источники и поисковые системы.	Сформированно систематически знает: жанры и стили научного высказывания; основные библиографические источники и поисковые системы.
ПК-3.2.	Умеет: работать с научными источниками; пользоваться библиографическими источниками и поисковыми системами.	Частично умеет работать с научными источниками; пользоваться библиографическими источниками и поисковыми системами.	Сформированно систематически умеет работать с научными источниками; пользоваться библиографическими источниками и поисковыми системами.
ПК-3.3.	Владеет: навыками корректного оформления результатов научного труда; навыками аннотирования, реферирования, библиографического разыскания и описания в соответствии с действующими стандартами.	Частично владеет навыками корректного оформления результатов научного труда; навыками аннотирования, реферирования, библиографического разыскания и описания в соответствии с действующими стандартами.	Сформированно систематически владеет навыками корректного оформления результатов научного труда; навыками аннотирования, реферирования, библиографического разыскания и описания в соответствии с действующими стандартами.

Код и формулировка компетенции - ПК-4 Владеет навыками участия в научных дискуссиях, выступления с сообщениями и докладами, устного, письменного и виртуального (размещение в информационных сетях) представления материалов собственных исследований

Код и наименование индикатора достижения	Результаты обучения по дисциплине	Критерии оценивания результатов обучения	
		«Не зачтено»	«Зачтено»

КОМПЕТЕНЦИИ			
ПК-4.1	Знает основы ведения научной дискуссии и формы устного научного высказывания.	Частично знает основы ведения научной дискуссии и формы устного научного высказывания.	Сформированно систематически знает основы ведения научной дискуссии и формы устного научного высказывания.
ПК-4.2.	Умеет вести корректную дискуссию в области филологии, задавать вопросы и отвечать на поставленные вопросы по теме научной работы.	Частично умеет вести корректную дискуссию в области филологии, задавать вопросы и отвечать на поставленные вопросы по теме научной работы.	Сформированно систематически умеет вести корректную дискуссию в области филологии, задавать вопросы и отвечать на поставленные вопросы по теме научной работы.
ПК-4.3.	Владеет навыками участия в научных студенческих конференциях, очных, виртуальных, заочных обсуждениях научных проблем в области филологии.	Частично владеет навыками участия в научных студенческих конференциях, очных, виртуальных, заочных обсуждениях научных проблем в области филологии.	Сформированно систематически владеет навыками участия в научных студенческих конференциях, очных, виртуальных, заочных обсуждениях научных проблем в области филологии.

Критериями оценивания являются баллы, которые выставляются преподавателем за виды деятельности (оценочные средства) по итогам модулей, перечисленных в рейтинг-плане дисциплины (для зачета: текущий контроль – максимум 50 баллов; рубежный контроль – максимум 50 баллов, поощрительные баллы – максимум 10)

Шкалы оценивания для зачета:

от 0 до 59 рейтинговых баллов – не зачтено;

от 60 до 110 рейтинговых баллов (включая 10 поощрительных баллов) – зачтено.

4.2. Типовые контрольные задания или иные материалы, необходимые для оценивания результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций. Методические материалы, определяющие процедуры оценивания результатов обучения по дисциплине.

Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине	Оценочные средства
ПК 2.1.	Цитирует (перечисляет, воспроизводит) нормативно-правовые акты в сфере образования и норм профессиональной этики	Практическое задание № 1 Практическое задание № 7
ПК 2.2.	Соблюдает правовые, нравственные и этические нормы, требования профессиональной этики в условиях реальных педагогических ситуаций	Практическое задание № 2 Письменная контрольная работа № 2 Реферат
ПК 2.3.	Осуществляет профессиональную деятельность в соответствии с нормативно-правовыми актами в сфере образования	Индивидуальная работа с текстом № 1 Письменная контрольная работа № 1
ПК 3.1.	Демонстрирует знание национальных воспитательных идеалов и базовых национальных ценностей	Практическое задание № 4 Индивидуальная работа с текстом № 7
ПК 3.2.	Характеризует социально-педагогические условия принципы духовно-нравственного воспитания и развития обучающихся	Практическое задание № 3 Индивидуальная работа с текстом № 5
ПК 3.3.	Создает и анализирует воспитательные ситуации, содействующие становлению у обучающихся нравственной позиции, нравственного поведения, духовности, ценностного отношения к человеку	Индивидуальная работа с текстом № 3 Практическое задание № 6

ПК 4.1.	Реализует программу духовно-нравственного воспитания обучающихся на различных ступенях общего образования и дополнительного образования детей	Индивидуальная работа с текстом № 2 Тестовый контроль № 1
ПК 4.2.	Анализирует отечественный и зарубежный опыт, современные подходы к контролю и оценке результатов образования	Практическое задание № 5 Индивидуальная работа с текстом № 6
ПК 4.3.	Осуществляет отбор педагогически обоснованных форм, методов и приемов организации контроля и оценки, применяет современные оценочные средства, обеспечивает объективность оценки	Индивидуальная работа с текстом № 4 Тестовый контроль № 2

ПРИМЕРНАЯ ТЕМАТИКА РЕФЕРАТОВ

1. Пунктуация. Тыныш билгеләрен куллану тарихы.
2. Татар телендә тыныш билгеләре.
3. Тыныш билгеләренң функцияләре.
4. Диалогта тыныш билгеләре.
5. Тыныш билгеләрен өйрәнү һәм гамәли куллана белү күнекмәләре булдыру.
6. Тыныш билгеләре куюның аерым очраклары.

Описание методики оценивания:

Рефераты должны быть выполнены методически грамотно и оформлены согласно ГОСТу.

Критерии оценки (в баллах):

- 8 баллов выставляется студенту, если тема раскрыта полностью и если не допущены ошибки;
- 6 баллов выставляется студенту, если тема раскрыта, но есть некоторые ошибки;
- 4 балла выставляется студенту, если тема раскрыта не до конца.
- 2 балла выставляется студенту, если тема раскрыта не до конца и в работе допущены ошибки.

Типовые задания для письменной контрольной работы № 1

1. Жөмлэләрнең чикләрен табыгыз. Жөмлә башында килгән сүзләрне дөрес итеп языгыз. Тиешле тыныш билгеләрен куегыз.

1 Вариант

Зарифуллин калырга булды

бүгөн томанлы хава басу түрөндөгө кибәннәр күрөнми хәер аларны инде ындыр табагына ташый башлаганнар иде авыл басуындагы шул кибәннәргә карасаң ничектер жанга рәхәт булып китә иде инде алар да югалып бара

Ян Амос Коменский ди кылыч борынлы педагогика укытучысы баланың дәрәс тәрәккый итүе өчен дүрт шартны нигез итеп ала бу турыда сез беләсез менә хәзер Коменскийның «Бөек дидактика» дигән хезмәте турында кем миңа сөйләп бирер ягез әле ягез

укытучының бусы да күзлекле тик монысының күзлеге зәңгәр һәм бик калын шуңа күрә ул жанга салкынлык өрә укытучының бармагы журналдагы исемлек буенча түбән төшә бармак «А» хәрефен узды Абдуллинның авызы ерылды ул елмаеп артка карый Баязитова чатнаган иреннәрен шатлыгыннан ялап ала бармак «Б» хәрефен дә узып китте Гыйззәтуллинның бите ап-ак киндергә әйләнә зәңгәр күзлекнең бармагы шул фамилия тирәсендә туктап кала

моны безгә әйтәп бирер хәзер моны безгә әйтәп безгә әйтәп

йа хода нигә дип шулай газәпыйсың әйт тизрәк әйт фамилиясен кем булса да булыр тик болай газәплама гына

моны безгә хәзер яхшы итеп сөйләп бирер Зарифуллин.

2 Вариант

Зарифуллин калырга булды

кинәт кенә Гыйззәтуллинны очкылык тота башлады педагогика дәрәсе аның өчен ул кадәр куркыныч түгел ләкин ул һәрвакыт «педагогика» сүзен әйтә алмыйча иза чигә педагогика расписание буенча беренче дәрәс булып керә гомуми торактан училищегә килеп житкәнче салкында авызлар күшегеп бетә туңган авыз белән «педагогика» дип әйтүе әлбәттә уен-муен түгел монда теләсә кем буталырга мөмкин Гыйззәтуллин әгәр аны педагогика дәрәсендә бастырып куйсалар бер дә исе китмичә генә «федәикә» дип сөйли бирә булмастаен белгәч ул инде бөтенләй башын ватмый бәхетсез Зарифуллин исә Коменскийның «Бөек дидактика»сы турында сөйләргә дип басты сипкелле яңагын зәңгәр бишмәтенә сап-сары мех якасына яшерде өметсезлек белән күзләрен тәрәзәгә төбәде анда кыеклап яңгыр ява мондый көнне колхозда эш булмый каравыл өенә жыелып тәмәке төрөп күргән-белгәнне сөйләп яту никадәр рәхәт булыр иде

Критерии оценки (в баллах):

- 25 баллов выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 20 баллов выставляется студенту, если допущены 2-3 ошибки;
- 15 баллов выставляется студенту, если допущены 4-5 ошибок;
- 10 баллов выставляется студенту, если допущены 7 ошибок;
- 5 баллов выставляется студенту, если допущены 10 ошибок.

Типовые задания для письменной контрольной работы № 2

1. Жөмлэләрдәге тыныш билгеләрен кую кагыйдәләрен аңлатыгыз.

- 1) Син бәхетле, Хәят! (Ф. Әмирхан).
- 2) Димәк, тәнгә сихәтле яткан ризыкның илаһи тәәсире бар. (М. Галиев).
- 3) Нинди нурлы, нинди озын керфекләр, нинди гажәеп, нинди серле күзләр, нинди хәялы, нинди алсу яңаклар. (Ф. Әмирхан).
- 4) Ул болыт, артына вак-вак болытчыклар ияртеп, туп-туры кояш өстенә бара. (Ф. Әмирхан).
- 5) Хат өчен ул, бигрәк тә фото жибәргән өчен, рәхмәт әйткән. (Л.И.)
- 6) Шарф астыннан ычкынган чәчләр хәзер инде иркәнләп тузгый, алсу яңаклар, матур күзләр, озын керпекләр белән уйный, аларны кадерләп үбә, аларны яман күзләрдән саклаган шикелле итеп, каплап качыра башладылар (Ф. Әмирхан).

2. Өтер кайсы урында куела?

1) Галәмгә без иң зур биеклектән егылып төшәр өчен генә түгел [ ] ә күбрәк күрер өчен, дөньябыз киңәйсен өчен генә омтылырга тиеш (ә. Баян).

2) Гөлбану үзенә чигүле алу альяпкычын чыгарды да [ ] жиңел, уңган кул белән тиз-тиз бәйләде, каршыларга килгән каенсенелләр ярдәме белән чиләк, көянтә алды, кушъяулык (бөркәнчек) ябынды да, алты кыз белән бергә, якындагы чишмәгә китте (Г. Ибраһимов).

3) Хөсәен бүген иптәшендә кызык кына бер алышыну күрә һәм [ ] чәй койган аралаш, каш астыннан ана карый һәм гажәпләнә иде (Ш. Камал).

4) Тәрәзә алдында яткан сары эт, зур һәм кара күзләрен сөзеп [ ] килгәнне каршы ала, киткәнне моңлы күзләр белән озата иде (Ш. Камал).

3. Сызык кайсы урында куела?

1) Тел [ ] халыкның акылын, горөф-гадәтен, дөньяга карашын, фәлсәфәсен, тарихын, кыскасы, бөтен күңел байлыгын, мең еллар буена үзенә сөндәрә килеп, безнең заманнарда житкергән чиксез кадерле хәзинә (Г. Бәширов).

2) Тынычлык ул [ ] иң бөек илаһи музыка (Р. Фәйзуллин).

3) Кеше күңеленең иң югары ноктасы [ ] кешене ярату (А. Гыйләжөв).

4) Кешене бит шулай [ ] элек-электән төсләр, биеклек, киңлек, тавыш, гөмбәз әсәрткән (М. Мәһдиев).

4. Жәяләр кайсы урында куела?

1) Бу калфаклы кызларның берсенең [ ] Хәятның [ ] шулкадәр матур булчанлыгы аның жанында әллә нинди бер милли мактанчык кузгатты (Ф. Әмирхан).

1) Гөлшәһидә Мансурның уңышсызлыкларына [ ] кайберәүләр шулай уйлы иде [ ] куанырга гына тиеш (Г. Әпсәләмов).

2) Менә-менә яңгырлар башланмагае дип [ ] шунарчы уракны ничек тә төгәллисе иде дип [ ] бик тә кызуланып йөргән көннәр иде бу (Р. Төхвәтуллин).

3) Фикер тулысынча аңлашыла, өстәвенә биш юлның дүртесе охшаш яңгырашлы сүзләргә тәмамланган [ ] андый сүзләргә рифма дип атылар [ ]: бар икән — кар микән — таң микән — бар икән (Татар әдәбияты).

- 25 баллов выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;

- 20 баллов выставляется студенту, если допущены 2-3 ошибки;

- 15 баллов выставляется студенту, если допущены 4-5 ошибок;

- 10 баллов выставляется студенту, если допущены 7 ошибок;

- 5 баллов выставляется студенту, если допущены 10 ошибок.

Образец практического задания №1

Аерымланган хәлләр янында кирәкле тыныш билгеләре куеп языгыз.

1) Ә менә Клараның әтисе шул авылда туып-үскән булса да Каракошны сагынып бер дә телгә алмый иде. (Ә. Еники).

2) Сумкасын эчкә урнаштыргач малай үзе дә кереп ятты гәүдәсен тырышып-тырышып баштанаяк салам белән каплады. (Р. Низамиев).

3) Аны күрү белән егет чабаталарын тотып абзарга таба йөгерә дә тиз генә киенеп тә ала. (Әкият).

4) Ул арада диңгез ягыннан ерактагы ташкын тавышы сыман тонык бер шаулау ишетелде. Аның ни икәннән аннан соң тагын нәрсә булачагын абайлап өлгергәнче сулда, пычрак өстендә, озын булып сузылган буразна күренде. (Г. Бәширов)

5) Еракта, бик еракта, тын караңгылыкны нечкә генә нәфис кенә ярып әкиятләрдә алтын кылыч селтәнгән шикелле итеп яшен яшьнәде (Г. Гобәй).

6) Тау-тау болытлар куерып салынкы, кара кучкыл яңгыр болытларына әверелделәр. Каты жил өй түбәсе саламнарын тузгыта, тирәкләр ботакларны жиргә иеп зарланышкан сыман шаулаша башладылар. Һавага күбәләк өере шикелле ап-ак шомырт чәчәкләре тузгып очты (М. Галәү).

7) Күктә, бозлы миләшләрне хәтерләтеп, тәлгәш-тәлгәш йолдызлар кабынды. (Р. Низамиев).

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;

- 1 балл выставляется студенту, если допущены 2-3 ошибки.

Образец практического задания № 2

Аерымланган хәлләрне аерымланмаган итеп үзгәртеп языгыз. Тыныш билгеләренен үзгәрешен аңлатыгыз.

1) Эшләрен бетергәч, Мәрзия әби үзе дә түр якка чыкты. (З. Хөснияр).

2) Ул, солдат хезмәтен тутыргач, туп-туры Казанга әнисе ягыннан туган тиешле Хәдичә апаларга кайтып төшә. (З. Хөснияр).

3) Төн буенча авыл урамнарында этләр уладылар. Төн буенча, өй түбәләрендәге саламнарны куптарып, капкаларның тутыгып беткән тупсаларын шыгырдатып, салкын жил шаулады (К. Нәжми).

4) Кояш, күк читеннән үрмәләп, югары күтәрелә башлады (М. Галәү).

5) Тагын мин, авылымны искә төшереп, ерактан балачагыма иеләм (М. Галиев).

6) Сезнең жырлавыгызны тыңлаганнан соң, мин татар халкының жанын аңлагандай булдым (М. Галиев).

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;

- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Образец практического задания № 3

Кайсы жөмлөләрдә пунктуацион хата бар?

1) Мәйдан — чигүле түбәтэй. Мәйдан — төрле чәчәкләрдән үрелгән тәкыя (М. Галиев).

2) Бу — корбан чалу, корбан итеп сәдакә өләшү, ашка жыю кебек матур гадәтләргә күчеп, дини йолаларга да кергән (М. Галиев).

3) Әлеге ике халыкның һәрберсе — олы тарих һәм бай культура иясе (Р. Хәким).

4) Син — Кара урман иясе, моң иясе (М. Галиев).

- 5) Бу — жирдәге бернинди ганимәт-байлыкларга да алыштыргысыз илаһи халәт (М. Галиев).
- 6) Өнә ужым басуы эчендәге югары елгага сузылып утырган кечкенә авыл Рушадның әнисе төпләнгән авыл (М. Мәһдиев).
- 7) Тапмаган мал — тау чаклы (Ф. Хөсни).
- 8) Даһилар — трагик шәхесләр, ди меңбеллык философия (М. Галиев).
- 9) Туган тел ул —
Ничә гасыр
Бездән элек туган тел (З. Насыйбуллин).
- 10) Илһам — күңелнең канаты (Ш. Галиев).

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Образец практического задания № 4

Тиндәш һәм тиндәш булмаган аергычлар янында тиешле тыныш билгеләрен куеп языгыз.

- 1) Төн гажәеп бер төн иде. Әйтерсең, бөтен жир өсте йомшак калын кара бәрхет белән капланган — шундый караңгы шундый жылы һәм шундый тын иде ул!.. (Ә. Еники).
- 2) Иртәнге иксез-чиксез зәңгәр күктә бүрек кадәр генә бер болыт йөзеп йөрдә (Т. Әйди).
- 3) Көн кичкә авышып бара иде инде. Жылы нурлары белән аны озата килгән жемелдәшкән кар бөртекләре аша аның күзләренә өмет өстәп торган гайрәт биргән кояш та алсуланып баерга жыена иде (Р. Мөхәммәдиев).
- 4) Кызыл кофта кигән чәчләрен бөдрәләтеп тараган тутакай килеп керде (Г. Исхакый).
- 5) Тыгыз сары болытлы күк гөмбәзеннән кыр казлары китеп бара (М. Мәһдиев).
- 6) Ишек пары белән өйгә мамык шәл бөркәнгән кыска жакет кигән битенә мул итеп вазелин сөрткән кыйгач кашлы кыз килеп керде (М. Мәһдиев).
- 7) Жанны өшетә торган салкын коры кич килде (А. Гыйләжөв).
- 8) Нурғали хыялы белән рәхәт дәрәжәле көннәрне күз алдына китерде (М. Мәһдиев).
- 9) Жиргәнтауның Агыйделгә барып бәрелгән чите киртләчләнеп киртләчләнеп күтәрелгән биек-биек кызыл ярга әйләнеп китә (М. әмир).
- 10) Без тауга мендек тә аксыл нурга манчылып яткан тигез алан үзәгеннән сулга борылдык (Х. Сарьян).

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Образец практического задания № 5

Аерымланган аныклагычлар янында тиешле тыныш билгеләрен куеп языгыз.

- 1) Аерата төпчек кызлары игезәкләр сылу булып үсте (А. Гыйләжөв).
- 2) Аның ягъни чын мэхәббәтнең асылда юклығын без соңыннан белдек (Ә. Еники).
- 3) Яңа айның жидесендә изге бәйрәмнең соңгы көнендә Туман каган күк өйгә яңадан үзенә барлык туган-тумачасын, бәкләрне, агаларны жыйды (Н. Фәттах).
- 4) Сулда көнбатышта күңелсез караңгылык жәелеп ята, уңда көнчыгышта берәз гына ачыла башлаган күк чите һәм шундый ук караңгы бушлык барлыгы белән иде (Н. Фәттах).

5) Бу бит бөтен группаның бөтен курсның хэтта факультетның уртак бэйрәме (Ф. Латыйфи).

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Образец практического задания № 6

Синтетик кушма жөмлэләрдә тиешле тыныш билгеләрен куеп языгыз.

- 1) Ходай кушылдырганни кеше аера алмас. (Мәкаль).
- 2) Башкалар ду килеп шаулашып шатланышып барганда мин моңаеп барам. (Г. Исхакый).
- 3) Әти-әнисе аның хәлен белеп торсын дип ул аларга атна саен хат язды (Ф. Хәсни).
- 4) Үзең тапмаган малның кадере булмас. (Мәкаль).
- 5) Казларны юып келәт киштәсенә мөнгереп элгәннән соң кызлар эре көмеш чөчәкләр төшерелгән яшел зәңгәр чиләкләр белән чишмәгә су алырга төшәләр. (Г. Бәширов).

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Образец практического задания № 7

Аналитик кушма жөмлэләрнең кайсыларында ике нокта куела?

- 1) Тик бу хакта беркем дә белергә тиеш түгел хэтта иң якын күреп йөргән кешеләргә тулысынча түгел, өлешчә дә чишелергә ярамый. (Ф. Сафин).
- 2) Шунысына игътибар итегез халыклар гадәтләре белән бер-берсеннән ул вакытта нык кына аерылып торганнар. (З. Хәсния).
- 3) Хатны кыз да укып карый дөрестән дә шулай язылган була. (Әкият).
- 4) Адресын кайдан алган булсаң телефон номеры да шунда булырга тиеш (Г. Әпсәләмов).

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Образец тестового контроля № 1

Кушма жөмлэләрдә нинди тыныш билгеләре куела?

- 1) Музыка тынды халык залга керә башлады. (Ә. Еники).
- А),
Б) :
В) –
Г) тыныш билгесе куелмый

2) Ике юллы бер жырны мин дә ике ел буе тыңладым туйдырмады (Ш. Галиев).

А),

Б) :

В) –

Г) тыныш билгесе куелмый

3) Ярый әле уен бетте һәм без озакламый таралыштык. (Ш. Маннур)

А),

Б) :

В) –

Г) тыныш билгесе куелмый

4) Янә яшен яшьнәде янә күк күкрәде. (М. Әмир).

А),

Б) :

В) –

Г) тыныш билгесе куелмый

5) Кояш баеп килә бугай алайса шалашка кире кайтырбыз. (М. Әмир).

А),

Б) :

В) –

Г) тыныш билгесе куелмый

6) Бер нәрсәне исендә тот син бу жир йөзөндә берәү генә. (Ф.Садриев).

А),

Б) :

В) –

Г) тыныш билгесе куелмый

7) Уйлап куям бу саллы, биниһая олы гәүдәне хәрәкәткә китергән йөрәккә киләчәктә язылачак күпме роман-вакыйгалар сыйгандыр. (М. Галиев).

А),

Б) :

В) ()

Г) тыныш билгесе куелмый

8) Аның миңа сузган кулына йомшак һәм бик жылы иде ул кул тотынып аякка бастым (Ф. Хәсни).

А),

Б) :

В) –

Г) тыныш билгесе куелмый

9) Телең сөйләгәнне кулың белән эшләп күрсәт. (Мәкаль).

А),

Б) :

В) –

Г) тыныш билгесе куелмый

Критерии оценки (в баллах):

- 5 баллов выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 4 баллов выставляется студенту, если есть 2 ошибки;
- 2 баллов выставляется студенту, если в работе допущены 4-5 ошибок;
- 1 балл выставляется студенту, если допущены 7 ошибок.

Образец тестового контроля № 2

1. Ул атасына охшаган () куп сөйләми, эшли дә эшли. (Г. Әп-сәләмов) Жәмләдә жәяләр урынына тыныш билгесенең куелышы кайсы төркемдә дәрәс күрсәтелгән?
  - а) беринди тыныш билгесе куелмый;
  - ә) ике нокта куела;
  - б) өтер куела;
  - в) сызык куела.
2. Көз житкәнне алдан хәбәр иткәндәй (1) әле арыш урагы бетәр-бетмәс борын ук (2) казлар якындагы басуга оча башлыйлар. (М.Шабәев) Жәмләдә тыныш билгеләре дәрәс куелган төркемне күрсәтегез.
  - а) (1) ике нокта, (2) сызык;
  - ә) (1) ике нокта, (2) өтер;
  - б) (1) өтер, (2) өтер;
  - в) (1) сызык, (2) сызык.
3. Гаяз корбан булу белән (1) аңарда булган батырлык (2) аңарда булган кыюлык(3) үземә дә (4) сиздермәстән (5) миңа күчте. (М. Әмир) Кайсы төркемдә өтерләр куелырга тиешле урындагы саннар дәрәс күрсәтелгән?
  - а) 2, 4;
  - ә) 1, 2, 3, 5;
  - б) 2, 3;
  - в) 1, 2, 3.
- 4.Билгеләмәне дәрәс итеп тәмамлагыз: Жәмләдә барлык теркәгечләр дә
  - а) аерым языла;
  - ә) кушылып языла;
  - б) сызыкча аша языла;
  - в) дәрәс жавап юк.
5. Сабан туге ул () халкыбызның гажәеп гүзәл бер традициясе. (Ә.Еники) Жәмләдә тыныш билгесенең куелышы кайсы төркемдә дәрәс күрсәтелгән?
  - а) ул көчәйтүче сүзгә ия янында килгәнлектән, ике арага сызык куела;
  - ә) беринди дә тыныш билгесе куелмый;
  - б) өтер куела;
  - в) ике нокта куела.
6. Әйтсен яшьләр (1) менә шулай яшәп (2) Шулай үлсәң иде дөнъяда. (М. Жәлил) Жәмләдә тыныш билгеләре дәрәс куелган төркемне күрсәтегез.
  - а) (1) өтер, (2) өтер;
  - ә) (1) ике нокта, (2) өтер;
  - б) (1) сызык, (2) өтер;
  - в) (1) ике нокта, (2) сызык.
7. Тимер мич шундый кызу итеп ягылган ки (1) ишек янында (2) муенчалап куелган бозау һәм сарык бәтиләре (3) эсселектән әлсерәп (4) сузылып ятканнар. Кайсы төркемдә өтерләр куелырга

тиешле урындагы саннар дәрәс күрсәтелгән?

- a) 1, 3, 4;
- ә) 1, 2, 3;
- б) 1, 4;
- в) 2, 3, 4.

8. Тыныш билгеләре кайсы жәмләдә дәрәс куелган? Кагыйдәсен языгыз.

- 1. Әмма болгарлар югалып калмаганнар — утка чыдам яңа төр материал уйлап тапканнар.
- 2. Әмма болгарлар югалып калмаганнар; утка чыдам яңа төр материал уйлап тапканнар.
- 3. Әмма болгарлар югалып калмаганнар, утка чыдам яңа төр материал уйлап тапканнар.
- 4. Әмма болгарлар югалып калмаганнар: утка чыдам яңа төр материал уйлап тапканнар. (Г. Дәүләтшин)

9. Тыныш билгеләре кайсы жәмләдә дәрәс куелган? Кагыйдәсен языгыз.

1. Халыкара бию көне 29 апрельдә, Жан Жорж Новеряның, балет «атасы» саналган данлыклы француз биючесе, балетмейстеры, балет реформаторы һәм хореография сәнгате теоретигы туган көненә (1727 елда туган) туры китереп, 1982 елдан бирле, билгеләп үтелә.

2. Халыкара бию көне 29 апрельдә, Жан Жорж Новеряның: балет «атасы» саналган данлыклы француз биючесе, балетмейстеры, балет реформаторы һәм хореография сәнгате теоретигы туган көненә (1727 елда туган) туры китереп, 1982 елдан бирле, билгеләп үтелә.

3. Халыкара бию көне 29 апрельдә, Жан Жорж Новеряның — балет «атасы» саналган данлыклы француз биючесе, балетмейстеры, балет реформаторы һәм хореография сәнгате теоретигы туган көненә (1727 елда туган) туры китереп, 1982 елдан бирле, билгеләп үтелә.

4. Халыкара бию көне 29 апрельдә, Жан Жорж Новеряның, балет «атасы» саналган данлыклы француз биючесе, балетмейстеры, балет реформаторы һәм хореография сәнгате теоретигының, туган көненә (1727 елда туган) туры китереп, 1982 елдан бирле, билгеләп үтелә.

5. Халыкара бию көне 29 апрельдә, Жан Жорж Новеряның — балет «атасы» саналган данлыклы француз биючесе, балетмейстеры, балет реформаторы һәм хореография сәнгате теоретигының — туган көненә (1727 елда туган) туры китереп, 1982 елдан бирле билгеләп үтелә. (Татар календареннан)

10. Тыныш билгеләре кайсы жәмләдә дәрәс куелган? Кагыйдәсен языгыз.

1. Без татар зыялылары — киләчәктә жәмгыять өчен куркыныч булган таркату процессын туктату өчен, республикада «Коткару» дип аталган халык хәрәкәте оештыруны максат итеп куйдык.

2. Без татар зыялылары, киләчәктә жәмгыять өчен куркыныч булган таркату процессын туктату өчен, республикада «Коткару» дип аталган халык хәрәкәте оештыруны максат итеп куйдык.

3. Без, татар зыялылары киләчәктә жәмгыять өчен куркыныч булган таркату процессын туктату өчен, республикада «Коткару» дип аталган халык хәрәкәте оештыруны максат итеп куйдык.

4. Без: татар зыялылары, киләчәктә жәмгыять өчен куркыныч булган таркату процессын туктату өчен, республикада «Коткару» дип аталган халык хәрәкәте оештыруны максат итеп куйдык.

5. Без — татар зыялылары, киләчәктә жәмгыять өчен куркыныч булган таркату процессын туктату өчен, республикада «Коткару» дип аталган халык хәрәкәте оештыруны максат итеп куйдык.

6. Без, татар зыялылары, киләчәктә жәмгыять өчен куркыныч булган таркату процессын туктату өчен, республикада «Коткару» дип аталган халык хәрәкәте оештыруны максат итеп куйдык. (Р. Ягъфаров)

Критерии оценки (в баллах):

- 7 баллов выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 5 баллов выставляется студенту, если есть 3 ошибки;
- 3 балла выставляется студенту, если в работе допущены 6 ошибок;
- 1 балл выставляется студенту, если допущены 8 ошибок.

Типовые задания для индивидуальной работы с текстом № 1

Тиешле хәрефләрне һәм тыныш билгеләрен куегыз, жәяләрне ачыгыз.

Ка...ннар шаула...ына карап торганыгыз бармы сезнең? Карагыз эле энә нәзек билле ка...н яш...ләрән күрәсезме? Алар бар(ы)- сы(да) ко...шка караган. Ко...ш ка...ннарның яшә... чыганагы х...ялы. Әмм... алар бу х...ялларына бер...акыт(та) да ирешә алма...чаклар юк. Ка...ннар моны үзләре(дә) беләләр. Беләләр шуңа күрә (дә) үз мә...ә...әтләрән ка...ннар арасыннан ...злиләр.

Күрәсезме энә бер ка...нның туры з...фа булып үсеп килгән кә...сәсе кинәт бер як читкә та...пылыбрак киткән. Әйе ул нәк... шушы урында ...нәшәсендәге ка...н сыл,..ына гашыйк булган. Күрәсезме? Ләкин ка...н кызы горур зат икән сер бирмичә ...аман туп-туры үсә барган. Жаны(да) бар икән бер колач ара ме...гәч ул ка...н егете ягына таба а...ышкан һәм аларның ак беләкләре беләккә кагылган чәчләре чәчкә үрелгән моңнары ша...лары а...аздаш булган... Алар шулк...дәр бәхетле бәхетле!

Өч...нче бер ка...н бик карт ка...н бөк(ер)әеп зәг...ф...ләнәп беткән бер кулбашы бөт...нлэй(дә) аска салынып төшкән. Янын- (да) гына мә...ә...әте(дә) бар икән. Ул шундый ук карт әмм... ак с...лулыгын горурлыгын югалтмаган. Менә кем өч...н саргаеп яши икән безнең каеныбыз! Горур мә...ә...әт каршында башын игән карт агач миңа кызганыч т...елды.

Мин булсам сер бирмичә башны югары күтәрәп мәг...р...р яшәр идем. Шулай яшәгәндә генә сөйгән ярлар үз итә шулай яшәгәндә генә сине матур язмыш көтә!

Табиг...т... менә шундый әкият сөйләде миңа. (Г. Гыйльманов)

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Типовые задания для индивидуальной работы с текстом № 2

Тиешле хәрефләрне һәм тыныш билгеләрен куегыз, жәяләрне ачыгыз.

Бала теле ачылганда иң беренче «әннә» «мәммә» сүзләрен әйтә. Ана һәм ризык. Ана жан бирүче ә ризык яшәтүче. Ана белән ризыктан башка жир й...з...ндә тереклек булмас иде.

Ризык дигәнебез беренче чиратта ул икмәк. Икмәк барлык ризыклардан өст...н тора бик күп ризыклар икмәктән башлана икмәккә кайтып кала. Икмәк булмаса иң зат иң бә...ле әйберләрнең дә к...ммәте бетә.

Мин үзем икмәкне кеше өчен иң кирәкле ризык итеп кенә түгел ә илнең иң зур ба...лыгы дә...ләтнең төп к...әте дип тә саныйм. Чыннан(да) илдә дә...ләт кулында икмәк житәрлек булмаса ...алык тук бөтен яши алыр идем...ни?

Икмәк житмәгән елларны без күреп уздырдык. Аның нәрсә икәнән я...шы беләбез алтын бәр...бәренә әллә ка...лардан китертергә туры килде ул икмәккәйне.

Халык икмәкнең к...дерен кытлык елларында гына түгел (һәр)вакыт(та) иң уңган чакларында да бик я...шы белгән. Ул аны юкка-барга эрәм-шәрәм итмәгән саклап тоткан ничек(тә) запас белән тор...рга тырышкан. Чөнки ел елга охшап килми быел бар ә киләсе елда аның у...мавы, аз бул...ы мөмкин. Безнең татар халкында исә икмәккә х...рмәт а...руча зур иде. «Ипекәй» дип к...дерләп кенә йөртә иде ул аны.

Безнең беренче ризыгыбыз булган икмәккә кеше и...т...бары кеше мә...эббәте кирәк. Бары шул чакта гына муллыкка ирешеп булачак. (Ә. Еники)

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Типовые задания для индивидуальной работы с текстом № 3

Тиешле хәрефләрне һәм тыныш билгеләрен куегыз, жәяләрне ачыгыз.

Бер кеше үсәргә маташып азаплана. ...гыла(да) тора ...гыла (да) тора ...ламый. Бер читтә ...скәмиядә аның ап-ак чәчле түгәрәк сакаллы бабасы утыра. Мы...к астыннан гына ...лмаеп он...гын күзәтә. Егылса(да) исе китми торып басса(да) бер сүз әйтми. Малайга рә...эт. Бөт...н дөн...я аныкы. Өнә салпы колаклы, кәкре аяклы сары эт иснәнә-иснәнә бакчага килеп керде. Керде(дә) туктады. Як-ягына каранды. Малайга шул гына кирәк иде. Шатлыклы а...азлар чыгарып ...гыла-тора эткә таба тәпиләде. Эт карт иде дөн...я күргән эт иде. Малай аның янына ук килеп житсә(дә) к...мшанмады(да). Ул аны бөт...нлэй күрми дә иде бугай. Малай шатланып нидер б...тылды-б...тылды эткә үрелде. Эт исә кисәк кенә бор...лды(да) ю...рта-ю...рта бакчадан чыгып китте.

Әллә этнең кинәт кузгал...ы ярамады әллә жил ныграк исеп куйды малай шап итеп жиргә утырды һәм дөн...я бетереп елап жибәрде. Әмма а...ыртудан түгел ела...ы егылып өйрәнгән инде ул.

Бабасы ашыкмый гына урыныннан торды он...гы янына килде. Үзе салмак кына сөйләнде Дөн...я шулай шул ул балам үзең егылсаң еламыйсың(да) а...ыртуга(да) түзәсең. Үзәккә үткәнә үз иткәнәңнең сине кире каг...ы.

Бабасы сүзләренең мәг...нәсен он...гы аңламый иде әле билгеле. Күтәрәп алуга ук ни өчен елаганын да он...тып яш...кә чыланган керфекләре аша кояштай балкып елмайды бабайлар кулы жылы була шул ул рә...эт аңа. (Р. Хафизова)

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Типовые задания для индивидуальной работы с текстом № 4

Тиешле хәрефләрне һәм тыныш билгеләрен куегыз, жәяләрне ачыгыз.

Бу ...әл кыш көн... булды. Шулай (бер)көнн... күл бу...лап чаң- ...ыда йөргәндә чаң...ыларым жырлап жибәрмәсеннәрме! Са...рар кошларың бер читтә торс...н! Ә тирә-юн...(дә) ап-ак кар үзәккә үтәрлек салкын.

Урман(да) күл(дә) тып-тын. А...ылда этәчләр булып этәчләр шым булган. Ә чаң...ыларым жырлапмы-жырлый. Күңелемә шик төшә башлады. Агачка жан кермәгәндер бит. Кемдер боз астында нәк... минем аяк астында чут-чут өзд...рә.

Бер-бер нәрсә ачыкый алмаммы дип бозга яттым (да) кара...п торган ярыйка башымны суздым. Ә теге тылсымлы та...ыш инде якындарак ишетелә. Кош булып балыклар сайрамыйдыр л...баса! Күл төб...ндә челтер-челтер гөрләвек агып ята(мы) икән әллә?

Чаң...ыларым белән бозга бәргән идем — жыр т...нды. Тавыш- тынсыз гына көт...п торгач жыр кабат яң...ырады. Тагын бар к...чемә чаң...ыларым белән бозга бәр...ем булды караеп торган ярыйтан бер кош очып чыкты да миңа карап өч тапкыр башын иде.

— Исән(ме) боз асты жырчысы дип мин(дә) кош...ыкны сәл...мләдем. Кош...ык жа...ап итеп әлеге таныш жырын сузды.

— Ә мин сине беләм бит дидем мин аны та...ышыннан танып. Су чыпчыгы бит син.
Су чыпчыгы миңа жа...ап кайтарып тормады боз астына кереп китте(дә) янә са...рый башлады. Боз астында жил(дә) салкын(да) юк. Нигә жырламаска ди су чыпчыгына?! (Н. Сладков)

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Типовые задания для индивидуальной работы с текстом № 5

Тиешле хәрефләрне һәм тыныш билгеләрен куегыз, жәяләрне ачыгыз.

Төннең иң кыска вакыты. Без печә...гә төштек. Менә (бер)за- ман күңелле елма...п ко...ш күтәрелә. Сәг...т... биш(тә) тула. Шунда яшел чәчәк тө...мәләре сүз ку...шкандай бердәм ачылып китә. Ачылган бере ак йолд...з булып кабына.

Ак төнбоек! Табигать бу чаклы(да) матурлыкны тудырыр пак...лек-сафлыкны ижат итәр икән дип он...т...лып карыйбыз сокланып туя алмыйбыз.

Исемгә бай ул төнбоек. Ак лал... исемле(дә) ул. Су (гөл)чәчәге(дә) ул. Хәтт... нимфея(дә). Берсеннән-берсе матур исемнәр!

Соңгысы боры...гы греклардан чыккан сүз. Имеш бер сылу нимфа ак төнбоекка әйләнгән. Легенда инде бу! Тик аның легендага керүенә г...жәпләнер урын юк (шул) чаклы гүзәл чәчәккә боры...гылар(да) сокла...мый булдыра алмаганнар.

Һәр чәчәк уртасында бер кояш! Әйтерсең(лә) күктәге якты кояш белән игезәк. Шул сары «кояш»ларын күркәм турсайтып алар көннәр буе кояштан күз алмый.

Кичке биштә янә су төб...нә иңәләр. ...лек дүрт кас... яфраklarын төреп ябарлар аннары гына әйләнеп(тә) тулганып(та) бата башларлар. Ә хәзергә су өст... бәйрәм көне күк! Якыннарында сары төнбоеклар. Болары су өстенә дә кагылмый чак кына өскә күгәрә- леп торалар гүя шулай калкынып нидер көтәләр. (Г. Хәсәнов)

Критерии оценки (в баллах):

- 2 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно;
- 1 балл выставляется студенту, если есть 2-3 ошибки.

Типовые задания для индивидуальной работы с текстом № 6

Тиешле хәрефләрне һәм тыныш билгеләрен куегыз, жәяләрне ачыгыз.

Әминәнең мәктәптә укыганда ук нинди(дә) булса ...өнәргә ...рәнәсе килә иде. Шуңа күрә(дә) ул мәктәпне б...тергән елны озак уйлап торм...ча төзүчеләр эзерли торган училищегә укырга керде. Анда штукатур эшенә өйрәнгәч бөт...н яш...лек ялкынын биреп төз...л...штә эшли башлады.

Төз...л...шкә килүенең беренче көннәреннән(үк) яраткан эшенең с...рләрән т...рышып өйрәнергә тот...нды. Аның куллары торган саен остарак житезрәк ...әрәкәт итә башладылар. Ул үз эшенең осталары булган апаларын куып житәргә сүз бирде. Моның өчен ул бар сәләтен бөтен т...рышлыгын эшкә жикте.

Күп(тә) үтми Әминәнең исеме шәһәрнең атаклы штукатурчылары белән янәшә Мактау тактасына язылды. Ләкин яшь кызның кү...еле ...аман тынычлана алмады. Аның кәрниз тарту бизәкләр б...ркетү кебек катлаулы эшләрне башкарасы килде. Ул еш кына өлкән мастерлар янында уралды аларның эшен күзәтте сорашты. Шулай итеп ул үзенең т...рышлыгы өст...нә башкаларның (да) ярдәме белән катлаулырак эшләргә өйрәнде. Бу жиңү Әминәнең күңелен күтәреп жибәрде аның үзеннән-үзе жырлыйсы шатлык ...исен т...шка бөркисе килә иде.

Әминә житмештән артык йорт төзүдә катнашты. Ул эшлэгән йортлардагы г...жәп я...шы шомартылган стеналар түшәм...әр бер- сәннән-берсе нәфис итеп тартылган кәрнизләр Әминәнән алтын куллы булуы турында сөйлиләр. (Р. Мөхәммәтҗанов)

Критерии оценки (в баллах):

- 3 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно.
- 2 балла выставляется студенту, если допущены 2-3 ошибки.
- 1 балл выставляется студенту, если допущены 4-5 ошибок.

Типовые задания для индивидуальной работы с текстом № 7

Тиешле хәрефләрне һәм тыныш билгеләрне куегыз, жәяләрне ачыгыз.

Таныш бул...к. Минем этием сезгә таныш композитор С...лих Сәйдәшев. Аның бала(чагы) турында миңа әбием сөйли иде. Аның сөйләүләрәннән мин шуны белеп калдым этием бик кечкенәдән музыка тың...арга жырларга яраткан гармунда уйнарга(да) бик иртә өйрә...гән.

Этием көндәлек тормышта йомшак иркен күңелле кеше булды. Мин аның безгә балаларга кычкырган хәтерләмим. Ул гомумән тупаслыкны яратмый иде. Чыннан(да) без аның Әминә исемле апасын бик ярат...ын олыла...ын шулай(ук) жәнәсе Ши...ап Әхм...ровны бик и...тирам итүен күреп үстек.

Миңа этиемне ижат итеп утырган чакларында күзәтергә туры килмәде диарлек. Ник дигәндә ул пианино янына утырып эшкә тотынса без аның бүлмәсенә кермәскә м...мкин к...дәр аңа комачауламаска т...рыша идек. Дөрәс әсәрләрән ижат иткәндә, ул шаг...р... яки драматург белән киңәшә торган иде. Бигрәк(тә) аның драматург Тажи Гыйззәт белән бергә эшлэгән чаклары минем хәтеремдә калган. Эш бүлмәсенә кермәсәм(дә) (кай)вакыт аның уйна...ын көйләрән кат-кат тикшереп кара...ын сәг...т...ләр бие ...тлыгып тыңлый идем.

Аның иң яратып башкарган көйләре татар халык көйләре. Ә үз әсәрләрән ул бары тик тыңлаучылар сора...ы буенча гына башкара иде.

Минем этием С...лих Сәйдәшев тыйнак һәм эш сө...чән кеше иде. (А. Сәйдәшев)

Критерии оценки (в баллах):

- 3 балла выставляется студенту, если все задания выполнены правильно.
- 2 балла выставляется студенту, если допущены 2-3 ошибки.
- 1 балл выставляется студенту, если допущены 4-5 ошибок.

5. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины

5.1. Перечень основной и дополнительной учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины

Основная литература:

1. Зәкиев М.З. Хәзерге татар әдәби теленең синтаксисы һәм пунктуациясе. - Казан,1984. – 258 б.

Дополнительная литература:

1. Татар грамматикасы . - Т. III: Морфология. - М.: Инсан; Казан: Фикер, 1999. – 512 б.
2. Сафиуллина Ф.С. Хәзерге татар әдәби теле: Күнегүләр: Югары һәм урта уку йортлары өчен. – Тулал. 2 нче басма. – Казан: Мәгариф, 2002. - 344 б.

5.2. Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» и программного обеспечения, необходимых для освоения дисциплины

<http://tatar.com.ru>
<http://kitap.net.ru/>
<http://www.tatarlar.ru>
<http://mon.tatar.ru>
<http://www.philology.ru>
<http://www.belem.ru>
<http://www.matbugat.ru>
<http://www.tatknigafund.ru>
<http://kitap.net.ru>
<http://www.suzlek.ru>
<http://kitaphane.tatar.ru>

6. Материально-техническая база, необходимая для осуществления образовательного процесса по дисциплине

Наименование специальных* помещений и помещений для самостоятельной работы	Оснащенность специальных помещений и помещений для самостоятельной работы	Перечень лицензионного программного обеспечения. Реквизиты подтверждающего документа
<p>1. <i>учебная аудитория для проведения занятий лекционного типа:</i> аудитория № 425 (главный корпус), аудитория № 415 (главный корпус), аудитория № 414 (главный корпус), аудитория № 213 (главный корпус).</p> <p>2. <i>учебная аудитория для проведения занятий семинарского типа:</i> аудитория № 401 (главный корпус), аудитория № 422 (главный корпус), аудитория № 425 (главный корпус), аудитория № 419 (главный корпус), аудитория № 417(главный корпус), аудитория № 415 (главный корпус).</p> <p>3. <i>учебная аудитория для проведения групповых и индивидуальных консультаций:</i> аудитория № 401 (главный корпус), аудитория № 417(главный корпус), аудитория № 415 (главный корпус), аудитория № 410 (главный корпус).</p> <p>4. <i>учебная аудитория для текущего контроля и промежуточной аттестации:</i> аудитория № 415 (главный корпус), аудитория № 414 (главный корпус), аудитория №</p>	<p>Аудитория № 401 Учебная мебель, доска; шкаф</p> <p>Аудитория № 425 Учебная мебель, доска</p> <p>Аудитория № 419 Учебная мебель, доска, шкаф</p> <p>Аудитория № 417 Учебная мебель, доска; экран настенный Classic Solution (1 шт.) модель W 243x182/3 MW-SO/W; проектор мультимедийный EPSON EB-X31 (1 шт.)</p> <p>Аудитория № 415 Учебная мебель, доска, экран настенный Classic Solution (1 шт.) модель W 243x182/3 MW-SO/W; проектор мультимедийный EPSON EB-2250U (1 шт.).</p> <p>Аудитория № 414 Учебная мебель, экран настенный для проектора DINON Electric L 274*366 MW (1 шт.), проектор мультимедийный MITSUBISHI EX 320U XGA, акустическая система APart MASK 4T-W (6 шт)</p> <p>Аудитория № 312 Учебная мебель, интерактивная доска SMART с проектором V25 – 1 шт., 12 компьютеров – системный блок USN Quad Core 3,2 GHz Gb / Hdd 500 Gb / H 81 / TX 450 W / мышь USB / LSD монитор 1,5" / Vin 10 Pro.</p>	<p>1. Windows 8 Russian. Windows Professional 8 Russian Upgrade. Договор № 104 от 17.06.2013 г., лицензия - бессрочная</p> <p>2. Microsoft Office Standard 2013 Russian. Договор № 114 от 12.11.2014 г., лицензия – бессрочная.</p> <p>10. Предустановленная. Договор № 007 от 19.03.2019 г., лицензия – бессрочная.</p> <p>. Система централизованного тестирования БашГУ (Moodle)</p> <p>HYPERLINK "http://www.gnu.org/licenses/g p i h h t h l / / r u s g p</p>

<p>410 (главный корпус), аудитория № 312 (главный корпус).</p> <p>5. помещения для самостоятельной работы: Читальный зал № 1 (главный корпус)</p> <p>6. помещения для хранения и обслуживания учебного оборудования: аудитория № 334 (главный корпус)</p>	<p>Аудитория № 422 Лаборатория информационных технологий Учебная мебель, 10 компьютеров – системный блок PowerCool 4ядра 3,5 GHz/ DDR4 8 Gb/ HDD 1Tb/ DVD-RW 450W/ клавиатура USB/ мышь USB /LCD монитор 21,5".</p> <p>Аудитория № 410 Лаборатория информационных технологий Учебная мебель, доска, 15 компьютеров – системный блок USN Quad Core 3,2 GHz Gb / Hdd 500 Gb / H 81 / TX 450 W / мышь USB / LSD монитор 1,5" / Vin 10 Pro.</p> <p>Аудитория № 213 Учебная мебель, доска, мультимедиа проектор Aser P7500</p> <p>Читальный зал № 1 Учебная мебель, стенд по пожарной безопасности, моноблоки стационарные – 5 шт, принтер – 1 шт., сканер – 1 шт.</p> <p>Аудитория № 334 Учебная мебель, доска; шкаф</p>	
---	---	--

МИНОБРНАУКИ РОССИИ
ФГБОУ ВО «БАШКИРСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СОДЕРЖАНИЕ РАБОЧЕЙ ПРОГРАММЫ

дисциплины Спецсеминары на 10 семестр
(наименование дисциплины)
заочная
форма обучения

Вид работы	Объем дисциплины
Общая трудоемкость дисциплины (ЗЕТ / часов)	1
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	18,2
Лекций	
практических/ семинарских	18
Лабораторных	0
других (групповая, индивидуальная консультация и иные виды учебной деятельности, предусматривающие работу обучающихся с преподавателем)	0,2
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	13,8
Учебных часов на подготовку к экзамену/зачету/дифференцированному зачету (Контроль)	4

Форма(ы) контроля:
зачет 10 семестр

№ п/п	Тема и содержание	Форма изучения материалов: лекции, практические занятия, семинарские занятия, лабораторные работы, самостоятельная работа и трудоемкость (в часах)				Задания по самостоятельной работе студентов	Форма текущего контроля успеваемости (коллоквиумы, контрольные работы, компьютерные тесты и т.п.)
		ЛК	ПР/СЕМ	ЛР	СРС		
1	2	3	4	5	6	8	9
1.	Теоретические основы татарской пунктуации. Система знаков препинания в татарском языке. Грамматические ошибки и структурный принцип пунктуации.		2		2	Чтение и конспектирование обязательной и дополнительной литературы. Подготовить ответы на вопросы. Знакомство с Интернет-источниками.	Практическое задание № 1-3 Индивидуальная работа с текстом № 1-3
2.	Система знаков и их значение в татарской письменной речи. Виды знаков и пунктограммы.		4		2	Чтение и конспектирование обязательной и дополнительной литературы	Практическое задание № 4,5 Индивидуальная работа с текстом № 4,5 Тестовый контроль № 1
3.	Правила постановки знаков препинания в татарском языке. Вариативность знаков. Авторская пунктуация.		2		2	Чтение и конспектирование обязательной и дополнительной литературы Знакомство с Интернет-источниками.	Практическое задание № 6,7 Индивидуальная работа с текстом № 6 Письменная контрольная работа № 1
4.	История становления знаков. Принципы постановки знаков препинания.		4		2	Чтение и конспектирование обязательной и	Практическое задание № 8 Индивидуальная

						дополнительной литературы Знакомство с Интернет-источниками.	работа с текстом № 7-8
5.	Приемы и методы работы по преодолению пунктуационной безграмотности.		2		2	Чтение и конспектирование обязательной и дополнительной литературы Знакомство с Интернет-источниками.	Практическое задание № 9 Индивидуальная работа с текстом № 9 Тестовый контроль № 2
6.	Грамматические ошибки в структуре предложения и знаки препинания.		4		3,8	Чтение и конспектирование обязательной и дополнительной литературы	Практическое задание № 10 Индивидуальная работа с текстом № 10 Письменная контрольная работа № 2 Реферат
	Всего часов:		18		13,8		

